

Do druku nr 738

www.krasp.org.pl

Konferencja
Rektorów
Akademickich
Szkół
Polskich

Warszawa, 2 grudnia 2020 r.

KRASP/181/2020

Szanowny Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Przewodniczący:

Prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk
Rektor
Politechniki Śląskiej
president@krasp.org.pl

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo nr SPS.WP-020-164 (3)/20 z 17 listopada 2020 r.
w załączeniu przesyłam opinię dotyczącą rządowego projektu ustawy o zmianie
ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw, przygotowaną
przez dr Marię Hulicką - członka Komisji ds. Strategicznych Problemów Szkolnictwa
Wyższego, która została poparta przez Komisję ds. Organizacyjnych i Legislacyjnych
Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

Biuro KRASP:

Krakowskie Przedmieście 20/28
01-927 Warszawa
tel. 22 55 20 352
fax: 22 55 21 567
biuro@krasp.org.pl

Z wyrazami szacunku,

Prof. dr hab. inż. Arkadiusz Mężyk
Przewodniczący KRASP

Opinia dotycząca projektu ustawy o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw, w odniesieniu do zmian w ustawie p.s.w.n.

Opis i charakter wprowadzonych zmian

Dotychczas środki finansowe przeznaczone na finansowanie szkolnictwa wyższego i nauki występowały w budżecie państwa w części budżetu, którego dysponentem był minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz w innych częściach budżetu państwa w dziale „szkolnictwo wyższe i nauka”.

Podstawową zmianą wprowadzaną w projektowanej ustawie, a dotyczącą ustawy p.s.w.n jest wprowadzenie drugiego podstawowego źródła finansowania celów i zadań opisanych w art. 365 p.s.w.n, w postaci części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw gospodarki.

Ta dwoistość finansowania wprowadzona jest w nowym brzmieniu art. 366. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki przyznaje środki finansowe na cele wynikające z art. 365 instytutom Sieci Łukasiewicz oraz Centrum Łukasiewicz (zmiana przepisu art. 366 ust. 1 pkt 5a, doprecyzowująca równocześnie, że chodzi wyłącznie o środki na inwestycje związane z działalnością naukową, na utrzymanie unikatowej infrastruktury badawczej oraz programy i przedsięwzięcia ustanawiane przez ministra). Natomiast minister właściwy do spraw gospodarki przyznaje środki instytutowi Sieci Łukasiewicz na zadania określone w art. 365 pkt 2a i (tj. środki subwencji na działalność bieżącą oraz zadania finansowane z udziałem środków europejskich albo innych nie podlegających zwrotowi). Przy czym nowowprowadzony przepis art. 365 ust. 1a mówi, że środki te pochodzą z części budżetowej, której dysponentem jest minister właściwy do spraw gospodarki.

Ta dwoistość finansowania podmiotów szkolnictwa wyższego utrzymana jest także w nowelizowanym art. 368 w obrębie ust. 8-11. Nowe przepisy stanowią o możliwości zwiększenia środków subwencji, zarówno przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, jak również ministra właściwego do spraw gospodarki, przy czym z literalnego brzmienia przepisu art. 368 ust. 8a wynika, że w przypadku tego ostatniego chodzi o subwencję na działalność bieżącą instytutów Sieci Łukasiewicz. Zwiększenia dokonywane są ze środków pozostających w dyspozycji obu ministrów. Przy czym istotne *novum* przepisów tego artykułu polega również na tym, że zwiększenie środków następuje nie z inicjatywy właściwego ministra, jak dotychczas, lecz na wniosek podmiotu.

W art. 369 zmiana polega na tym, że środki na utrzymanie unikatowej aparatury przyznawane są przez ministra na podstawie wniosku podmiotu i tylko te środki przydzielane są podmiotowi

w drodze decyzji administracyjnej. Nowy art. 369 wyłącza natomiast spod tego trybu (decyzji administracyjnej) zwiększenia środków subwencji przez ministra.

Duży zakres zmian zawiera nowelizowany art. 370, a mianowicie: środki przyznawane dotychczas NCBiR przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki na: inwestycje związane z obsługą realizacji zadań NCBiR, zadania finansowane przez NCBiR, w tym badania naukowe i prace rozwojowe na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa oraz bieżące koszty działalności NCBiR są aktualnie przyznawane przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Należy równocześnie zauważyć, że finansowanie zadań z udziałem środków europejskich pozostawiono obu ministrom, nie precyzując dalszych warunków, co może w przyszłości rodzić pewne problemy. Przekazywanie środków przez ministra (właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki) na rzecz Centrum Łukasiewicz, przewidziane w dotychczasowym art. 370, w całości na mocy nowego art. 370 ust. 2 pkt 1, następuje przez ministra właściwego do spraw gospodarki, z części budżetowej, której jest on dysponentem.

Zmiany w art. 380, 382, 384, 385 mają charakter przepisów „czyszczących”, będących konsekwencją przyznawania środków, o których mówi art. 365 p.s.w.n. również przez ministra właściwego do spraw gospodarki i nie są istotne z punktu widzenia interesów uczelni.

Zmiany dotyczą także art. 402. Po pierwsze przestaje obowiązywać przepis zawarty w pkt 2a artykułu, mówiący o tym, że minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki określi w drodze rozporządzenia szczegółowe kryteria i tryb przyznawania środków finansowych, w tym szczegółowy zakres informacji zawartych we wniosku o ich przyznanie, oraz warunki i tryb rozliczenia tych środków i szczegółowości sprawozdawczości, mając na uwadze znaczenie przyznawanych subwencji dla prawidłowości wykonywania zadań przez instytuty Sieci Łukasiewicz i dla możliwości realizacji celów Sieci Badawczej Łukasiewicz. Wprowadza się natomiast nowy artykuł 402a, który dokładnie ten obowiązek (lub uprawnienia) przekazuje ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, z dodatkowym wskazaniem, że regulacje zawarte w przedmiotowym rozporządzeniu muszą mieć na uwadze konieczność zapewnienia jednolitości danych przekazywanych na potrzeby przyznawania i rozliczania środków.

Istotne zmiany wnosi nowelizacja art. 404. Minister może zlecić zadania w zakresie ich działalności statutowej podmiotom działającym w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, podobnie jak poprzednio za pośrednictwem Prezesa Centrum Łukasiewicz, ale - co stanowi *novum* – w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, zapewniając jednak środki na ten cel. Prezes Centrum Łukasiewicz wskazuje Centrum Łukasiewicz bądź instytut Sieci Łukasiewicz jako podmiot właściwy do wykonania tego zadania. Kolejną zmianą jest to, że minister może samodzielnie zlecić środki na zadania związane z klęską żywiołową lub

realizacją zobowiązań międzynarodowych uczelni lub instytutom PAN lub instytutom badawczym lub międzynarodowym. Natomiast przy zleceniu takich zadań podmiotowi z Sieci Badawczej Łukasiewicz musi działać w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, jednocześnie zapewniając środki finansowe na ten cel. Niezależnie na mocy art. 404 ust. 3a minister właściwy do spraw gospodarki może również zlecić takie zadania podmiotom działającym w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, przydzielając im środki pozostające do jego dyspozycji. Dodatkowe *novum* nowelizacji tego artykułu polega też na tym, że przepisy nowowprowadzonego ust. 3a przewidują przyznawanie środków przez ministra na zadania w przypadku klęski żywiołowej lub realizacji zobowiązań międzynarodowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, również dla NCBiR, czego nie przewidywał pierwotnie art. 404.

Zmiany w art. 426, 427 i 428 są adekwatne do wprowadzonych regulacji, mają charakter porządkujący, będący konsekwencją tego, że minister właściwy do spraw gospodarki sprawuje nadzór nad NCBiR, Centrum Łukasiewicz i instytutami Sieci Łukasiewicz, i w tym aspekcie nie są istotne z punktu widzenia interesów uczelni.

Zmiany w artykule 464 dają uprawnienie ministrowi właściwemu do spraw kultury fizycznej do zlecenia zadań uczelniom – z własnej inicjatywy lub Prezesa Narodowego Centrum Sportu – z zakresu nauczania lub kształcenia kadr dla potrzeb sportu, jednocześnie zapewniać uczelniom środki na ten cel. To zlecenie może nastąpić po zawiadomieniu ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz zasięgnięciu opinii senatu uczelni.

Wychwycone błędy

Brzmienie art. 370 ust. 2 pkt winno być: Centrum Łukasiewicz - środki finansowe, o których mowa w art. 365 pkt 2b, pkt 4 lit. C i d, pkt 9 i 13d {komentarz: jest 13a, a art. 365 pkt 13a mówi o środkach na bieżące koszty utrzymania NAWA, a nie Centrum Łukasiewicz}.

Ocena wprowadzonych zmian, w tym skutków finansowych

Nowelizowana ustawa o działach administracji rządowej wprowadza nowego dysponenta środków finansowych przeznaczonych na szkolnictwo wyższe i naukę w postaci ministra właściwego do spraw gospodarki oraz przekazuje jemu nadzór nad NCBiR, instytutami Sieci Łukasiewicz i Centrum Łukasiewicz.

W związku z tym, że art. 383 nie został zmieniony, czyli wielkość środków przeznaczanych na szkolnictwo wyższe i naukę jest stabilna (planowane środki w budżecie państwa na finansowanie szkolnictwa wyższego i nauki w danym roku budżetowym nie mogą być niższe

niż w roku poprzedzającym dany rok budżetowy) oraz zabezpieczona jest coroczna waloryzacja planowanych w budżecie państwa środków finansowych przeznaczonych na finansowanie szkolnictwa wyższego i nauki, skutki finansowe generalnie nie występują, choć są wprowadzone nowe tytuły finansowania.

Art. 366 przewiduje finansowanie przez ministra szkolnictwa wyższego i nauki na zadania przewidziane w art. 365 pkt 4 lit. b, pkt 5 i 7 nie tylko instytutów Sieci Łukasiewicz, **ale także Centrum Łukasiewicz**, czego nie przewidywała dotychczas ustawa. Podobnie jest ze zmianą zawartą w przepisach art. 404 ust.3a, które przewidują przyznawanie środków przez ministra na zadania w przypadku klęski żywiołowej lub realizacji zobowiązań międzynarodowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, **również dla NCBiR**, czego nie przewidywał pierwotnie art. 404. Co do zasady powinny w związku z tymi dwoma dodanymi tytułami, pojawić się dodatkowe środki, ale nie ma mowy o tym we wprowadzonych zmianach.

W dwóch przypadkach:

- przekazanie środków dla NCBiR, o których mowa w art. 365 pkt 9 ustawy, tj. na zadania finansowane z udziałem środków europejskich i innych nie podlegających zwrotowi,
- zlecenie zadań i przyznanie środków w przypadku klęski żywiołowej lub realizacji zobowiązań międzynarodowych podmiotowi działającemu w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz,

może następować zarówno przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz ministra właściwego do spraw gospodarki, co może rodzić pewien chaos organizacyjny i regulacyjny. Na te kierunki finansowania muszą być wydzielane środki finansowe zarówno w części/częściach budżetowych, których dysponentem jest minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, jak również minister właściwy do spraw gospodarki.

Ponadto pewne problemy mogą powstawać z samego faktu dwóch źródeł finansowania zadań NCBiR oraz podmiotów Sieci Badawczej Łukasiewicz.

Zmianę wprowadzoną w art. 368 ust. 8-11, dotyczącą zwiększenia subwencji lub dotacji przez ministra na wniosek podmiotu/uczelni, w moim odczuciu, należy ocenić jako pozytywną. Sam podmiot ma najlepszą wiedzę o swoich potrzebach oraz wyzwaniach i może występować z samodzielną inicjatywą przyznania mu dodatkowych środków na realizację celów związanych z kształceniem lub działalnością badawczą, a w szczególności zna swój potencjał, który umożliwi mu realizację zadań szczególnie istotnych dla polityki naukowej państwa.

dr Maria Hulicka